

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Polemica

Burghaber, Adam

Fribvrgi Helvetiorvm, 1678

LV. De Causis Justificationis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72462)

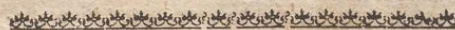
sufficere sine ventis, remis, nautis: sed sine navibus transiri non posse, nec curribus, nec equis, nec natatione &c. Dicunt *tertio*, etiam si nunquam in textu inveniretur particula *sola*, potuisse tamen explicationis gratiâ adjungi ab interprete, id quod exemplis Latinorum & Græcorum Interpretum ostendunt. Nec tertia ista excusatio sublevat. Tum quia quando Græci & Latini Interpretes textui hebraico addiderunt vocem *sola*, non est immutatus sensus, nec aliquis inde error nasci potuit, sicut ex hac additione Lutheri circa justificationem per solam fidem gravis error emerfit. Tum quia veteres illi Interpretes habuerunt textum hebraicum emendatorem, quàm nunc sit, & fortè in illo reperunt vocem *sola*. Dicunt *quarto*, Confluentiæ in Collegio PP. Societatis JESU extare antiqua Biblia, in quibus hæc vox *sola* reperiatur ad locum Apostoli ad Roman. 3. v. 28. cit. Sed se & nos fallunt. Nam testatur Nicolaus Schaten in Lib. cujus tit. Carolus M. fol. 533. se excussisse istic omnes Bibliorum Codices, & in nullo textu reperisse hanc vocem *sola*. Quare primi & solius Hæresiarachæ Lutheri est hoc additamentum sacrilegum & immane crimen falsi, quo hæresis suæ principio intendit in Ecclesia suisque deique vertere omnia. Certè nihil isto ad omnem vitæ licentiam, dissolutionemque Christianæ disciplinæ perniciosius ipse diabolus excogitare potuisset; ut rectè prædictum istud principium non tam fascinum dementiæ, quàm mysterium iniquitatis dixeris.

CONTROVERS. LIV.

DE CAUSIS JUSTIFICATIONIS.

A Dispositionibus progredimur ad Causas Justificationis. De quibus Scholastici aliquas subriles movent quæstiones, in quibus missis ea solùm, quæ fori nostri sunt, tractabimus. Videri potest Disputatio mea theologica de Justificatione Impij Friburgi Brisgoiæ 1659. impressa.

PARS PRIOR

DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

I. *Doctrina prima.* Causa Formalis Justificationis nostræ est Gratia Sanctificans, quæ est Justitia DEI, non quæ ipse DEUS justus est, sed quæ nos justos facit. Ita definit Trident. Sess. 6. c. 7. his verbis: *unica causa formalis est justitia DEI, non quæ ipse justus est, sed quæ nos justos facit, quæ videlicet ab eo donati renovamur spiritu mentis nostræ, & non modo reputamur, sed verè justii nominamur & sumus, justitiam in nobis recipientes &c.* Cæterum quomodo se habeat ista gratia Sanctificans, diximus supra Contr. LI.

II. *Doctrina secunda.* Causa Finalis ejusdem Justificationis nostræ est imprimis gloria DEI: deinde gloria Christi: demum suprema nostra beatitudo. Prima pars constat ex illo Prov. 16.

v. 4. *omnia propter semetipsum operatus est Dominus.* Altera ex illo Coloss. 1. v. 15. ubi Christus vocatur Primogenitus omnis creaturæ. *Quoniam in ipso condita sunt universa in cælis & in terra, sive visibilia sive invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus sive potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes (scilicet secundum DEI intentionem.) omnia in ipso constant, & ipse est Caput Corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis, ut sit in omnibus ipse primatum tenens, nempe ut ipsorum Finis.* Tertia pars patet ex illo Rom. 6. v. 22. *Nunc verò liberati à peccato (hoc est per gratiam sanctificantem,) servituti autem facti DEO habetis fructum vestrum in sanctificationem; finem verò (vestræ Sanctificationis,) vitam æternam.* Triplex hoc membrum definit etiam Trident. Concilium apertis verbis loc cit.

III. *Doctrina tertia.* Causa Justificationis Efficiens principalis est Deus: Moralis verò seu meritorea ejusdè nostræ justificationis est Christus. Ita itidem expressè definit Trident. loco recens allegato. Et universim de omnibus gratiæ donis traditur Ephes. 1. v. 3. *Benedixit nos in omni benedictione, spirituali in cælestibus, in Christo &c. in quo habemus redemptionem per sanguinem ejus.*

IV. *Doctrina quarta.* Causa Efficiens principalis gratiæ justificantis est solus DEUS. Ita cum S. Thoma q. 112. a. 1. communiter Theologi. Probat 1. ex Scriptura, quæ justificationem per gratiam fieri solitam uni DEO attribuit. Job 14. v. 4. *quis poterit facere mundum de immundo conceptum semine, nonne tu, qui solus es?* & ad Rom. 8. v. 33. *DEUS qui justificat &c.* Probat 2. ex Tridentino, quod quocumque loquitur de ea gratia sanctificante, semper injunvat, *eam à DEO produci, infundi;* quod haud dubiè non solùm denotat causalitatem generalem, quam DEUS habet in omnes alias res, sed & proprium DEI influxum in eam gratiam. Probat 3. ratione; quia non debemus vim productivam tam præstantis entitatis tribuere ulli rei create sine fundamento, quale in præsentem nullum est respectu gratiæ; maxime cum producere in altero formam, quæ exitat amicitiam, solùm ad illum spectare videatur, qui in amicitiam acceptat.

PARS POSTERIOR.

ERRORES HÆRETICORUM.

V. *Error primus.* Fidem justificantem differre à fide Historica & Miraculorum. Ita Gerhard. L. 1. P. 3. à fol. 591. Meno Hanneken in suo Irenico à fol. 11. & communiter alij Sectarij, distinguunt, ut supra jam vidimus, triplicem Fidem; unam Historicam, quæ credimus, vera esse, quæ narrantur in Scripturis: Alteram, quæ credimus, nihil esse, quod à DEO fieri non possit: Tertiã Promissionum, quæ credimus veras esse promissiones DEI, de gratuita peccatorum remissione per merita Christi. Addunt, nos nec primã nec secundã, sed solùm tertiã justificari, quam iterum subdividunt in generalem, quæ generatim credimus, promissam esse remissionem peccatorum, aut singularem benevolentiam

tiam ijs omnibus, qui in Christum credunt: alteram specialem, quâ unusquisque in particulari promissione sibi applicat, credendo, omnia peccata sibi remissa esse, aut Deum erga se peculiariter benevolam extitisse; atque hanc specialem Fidem ajunt esse illam, quâ proprie justificamur.

VI. Errorem hunc expressè rejicit S. Script. ad Ephes. 4. v. 5. affirmans, unus Dominus, una Fides, unum Baptisma. Unde de hac triplici fide sic pronuntiavit Maldonatus in c. 9. Matth. *ista triplex fides, quam isti nuper invenerunt, figmentum est, somnium est, portentum est, chymera est. Si unam haberent fidem, omnem haberent, quia triplicem habent, nullam habent.* rectissime. Tum quia fides illa specialis absque ullo fundamento fingitur, ut mox videbimus. Tum quia falsum est, fidem miraculorum non justificare. Certè fides illa, de qua loquitur Christus Marci 16. v. 16. *qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit,* fides justificans est, & tamen est fides miraculorum, ut patet ex verbis sequentibus: *signa autem eos, qui crediderint, hæc sequentur: in nomine meo demonia ejicient &c.* Tum quia falsum quoque est, fidem historicam non justificare; an non fides historica est, Christum esse crucifixum, mortuum, sepulchrum, descendisse ad inferos, resurrexisse à mortuis, & ad Cælos ascendisse? nemo dubitat; & tamen eadem illa fides justificans est, ut patet ex Symbolo fidei, & ex Script. ad Rom. 10. v. 9. *si in corde tuo credideris, quod DEUS illum suscitavit à mortuis, salvus eris.* 1. ad Corinth. 15. v. 1. *notum facio vobis Evangelium, per quod salvamini, quoniam Christus mortuus est pro peccatis, & quia sepultus est, & quia resurrexit tertia die &c.*

VII. Error secundus. Causa Formalis justificans peccatores est Justitia Christi, quam velut manu apprehendimus per fidem specialem, credendo per merita Christi, remissa nobis esse peccata, & sic efficiendo, ut justitia Christi gratuita nobis imputetur, & velut nostra reputetur hos justificans. Ita quoad rem Lutherani apud Gerhard. L. 2. P. 3. fol. 509. & Calvinistæ apud Amesium Tom. 4. à fol. 131. quamvis quoad modum explicandi differant; quod Lutherani illam fidem specialem constituent in quadam Fiducia, quæ est actus voluntatis: Calvinistæ verò ponant in quadam firmâ & certa cognitione divinae erga nos Benevolentiae gratuita. Priores explicant similitudine manus. Nam, ut ait Melancthon. in loc. com. tit. de bonis operibus. Sicut manus pauperis apprehendit elemosinam à Divite porrectam, ita fides peccatoris apprehendit Justitiam Christi à DEO Patre oblatam. Posteriores utuntur similitudine ollæ. Nam sicuti olla continet in se Thesaurum, & hæc ratione hominè locupletat, ita fides comprehendit justitiâ Christi, & hominè justificat, ut ait Calvinus l. 3. Instic. c. 3. §. 7. his verbis: *fides etiam si nullius per se dignitatis sit vel pretij, justificat nos Christum adferendo, sicut olla pecunijs referta hominem locupletat.* Calvini autem Sectatores volunt, fide comprehendere tam assensum intellectus, quam fiduciam voluntatis, ut patet ex catechismo Haidelbergensi & alijs. Ecce fidem pulchram Sectariorum; scilicet ollam fictilem, & scabiosam manum pauperis! Probant hæc ferè argumentis. 1. *Gratiâ suâ nos gratis sibi acceptos fecit in suo Dilecto* ad Ephes. 1. v. 6. 2. Fides facit, ut subsistant, quæ sperantur ad Hebr. 11. v. 1. Er-

go est fiducia, sicuti etiam apparet ex ejusdem vocis usu. 3. Multa sunt Josa S. Scripturæ ubi sensus non potest subsistere, nisi per fidem intelligatur fiducia. 4. Fides non justificat nos 1. ut respicit in verbo DEI rerum gestarum historias, aut comminationes pænarum, aut præcepta operum faciendorum, sed solummodo ut respiciens promissionem gratiæ; nullum autem singularem respectum habemus ad promissiones supra cætera, nisi fiducia. Ergo hæc est, quæ justificat. 5. Si una tantum sit fides, eaque quovis respectu justificet, sequitur, fidem historiæ de Tobia, ejusque cane, eodem modo justificare, quò fides gratiæ in Christo promissæ &c. hujusmodi autem dogmata non tam refutanda, quam detestanda sunt.

VIII. Error iste novus est, & valde affinis errori Osiandri, qui docuit, Deum nullam justitiam ut sufficientem acceptare, nisi suam essentialem, adeoque nec justitiam Christi Hominis, quæ creata est, probavitque figmentum suum ex Scriptura allegando illud. 2. Petri. 1. v. 4. *efficiamini divina consortes Natura;* unde intulit, hominem posse justitiam DEI essentialem accipere, ratus æque fieri posse, ut homo per actum fidei apprehendat, sibi que uniat justitiam DEI essentialem, ac Justitiam Christi creatam; quæ tamen opinio merito omnibus hæreticis cæteris displicet, adeo ut Calvinus L. 3. Instic. cap. 11. §. 5. scribat: *Osiander monstrum, nescio quod, essentialis justitia invenit, scilicet ut homo formaliter per ipsam DEI justitiam increatam sit justus.* Quare etiam si sola fides justificaret (quod tamen jam negavimus.) nihilominus huic actui fidei specialis vis justificandi concedi non posset.

IX. Primò. Quia hæc fiducia seu specialis fides nullum habet fundamentum in S. Scriptura. Nunquam enim dicitur, per talem actum justificari hominem, sed longè alia fidei justificantis objecta proponuntur. v. g. Genes. 15. v. 16. *credidit Abraham DEO, & reputatum est illi ad justitiam.* Quid tunc credidit Abraham? an sibi remissa esse peccata? minime; nulla illorum fit mentio, sed quod habiturus sit hæredem, & ex illo copiosam propagationem, sicut illi promiserat Deus. Et Apostolus ad Coloss. c. 2. v. 2. ita fidem depingit: *in omnes divitias plenitudinis intellectus in agnitionem mysterij DEI & Patris Christi JESU.* Ecce plenitudo fidei attingit intellectum, ita ut fiducia solum sit fructus fidei. Secundo. Quia ut aliquid credatur fide divinâ, oportet illud vel expressè à DEO esse revelatum, vel saltem implicite. Atqui non est revelatum expressè, Lutherum vel Calvinum esse, in gratia, ut per se patet: neque inclusum in revelatis; licet enim revelata sit hæc propositio universalis: *omnes qui ritè & debite baptizantur, ex toto corde ad Deum convertuntur, Deum amant, penitentiam agunt &c. peccatorum veniam acquirunt, ac justificantur.* At Minor, nempe Lutherus aut Calvinus hæc rectè facit, nullibi est ullo modo revelata. Ergo credere non possunt se justificatos, peccatorum veniam acquisivisse &c. Tertio. Rom. 8. v. 9 & 1. ad Corinth. 15. v. 49. *justi sunt conformes imagini Christi, & portant imaginem Christi.* Iste autem non est justus per imputationem justitiæ extrinsecæ, increatæ, & essentialis DEI &c. Ergo etiam nos habere debemus justitiam intrinsicam, veram, propriam inhærentem. Concedit, Amesium fol. 117. conclusionem

clusionem; at, ait, quia homo exemplar suum non exæquat, idcirco gratiosam requirit iustitiæ imputationem, ut fundamentum tam donationis, quam acceptationis coram DEO. Sed absque ullo fundamento hoc asserit. Nunquid pari jure vel injuriâ posset aliquis Ostrandri Sæctator explodere etiam Christi iustitiam humanam, ac dicere, eam non adæquare suum prototypum divinum, ideoque debere illius defectum per hujus plenitudinis imputationem suppleri? eadem sanè proportionaliter utrobique æqualis est ratio, ut consideranti patebit. *Quartò.* Si actus illi fiduciæ semper & infallibiliter iustificat, sequitur omnes, qui illos eliciunt, semper & infallibiliter fieri justos. Atqui Calvinistæ æquè ac Lutherani jactant se de hujusmodi actibus elicitis. Ergo & hi & illi erunt justii. Cur ergo se invicem tanquam hæreticos acculant ac damnant? Non obest, quod utriq; alijs laborent erroribus; quia isti omnes tolluntur; & per fiduciam illam vel fiunt justii, & concludit optimè argumentum: vel non fiunt. Ergo sola fiducia non iustificat.

X. Respond. *ad primum* in oppositum. *Gratiâ suâ nos gratis sibi acceptos fecit in Dilecto, id est Christo* Eph. i. cir. & Verbum græcum *χρησίων* significare internè gratiosos, & formosos facere; unde Interpretres in hunc locum communiter docent, per gratiæ Sanctificantis infusionem nos gratiosos fieri, & quidem in Dilecto, id est, Christo nos debere, quod nō solum à peccatis simus liberati, sed etiam Amici Dei effecti. Hanc ipsam declarationem dat D. Chrysostrmus doctrinæ Paulinæ, & textus græci scientissimus. Et quis hujus expositioni non plus credat, quam vanissimis glossatoribus hæreticis? *Ad secundum* distinguendo Antecedens. Fides facit, ut ea, quæ speramus & nondum existunt in substantia seu à parte rei, subsistant in anima & intentionaliter, concedo Antecedens. Facit ut subsistant, id est, certò expectemus ea, quæ speramus, scilicet promissam Misericordiam Resurrectionem, Gloriam &c. negatur Antecedens. & Consequentia; priori modo sumunt vocem *inchoatis* S. Chrysostrmus caterique Græci, qui optimè norunt illius vocis vim. *Ad tertium.* licet aliqui Catholici Doctores contendat, fidem in Script. nunquam sumi pro fiducia: alij verò concedant, id subinde fieri, omnes tamen unanimi consensu negant, fidem iustificantem esse illam fiduciam, ob argumenta tum hac, tum priori controversiâ adducta. Hoc concedimus, fiduciam esse conjunctam fidei, ut manifestè apparet in Abraham; in quem modum explicari possunt plura exempla, quæ Gerhardus ex Sac. Scriptura affert. *Ad quartum.* absolute quidem & complete non disponere ad justificationem, nisi fidem, quæ per dilectionem operatur; siquidem *omnis, qui non diligit, manet in morte* Joan. i. c. 3. v. 14. inchoatè tamen, & incompletè ad justificationem disponere fidem tum historicam v.g. mortis Christi, quia facile avocatur à peccatis, & ad spem erigit illa dilectio Christi erga genus humanum, tum comminationis pænarum ob similem rationem, tum respicientem præcepta & leges operum faciendorum, quia excitat propositum bene agendi sine quo nemo iustificatur. De reliquo fidei iustificantis munus esse reddere singulos absolute certos de remissione peccatorum, nimis falsum atq; hæreticum est, ut abunde constat ex dictis. *Ad quintum.* sequelam hanc esse profus stramineam, cum

nulli Catholicorum non constet, fidem explicitè tam non esse necessariam ad justificationem de Tobia cane, & innumeris similibus, quæ non sunt revelata, ut singulis innotescant, & explicitè credantur. Sed tamen, quia revelata sunt ab omnibus fidelibus, saltem implicite credi ea oportet. Cætera S. Scripturæ & Patrum testimonia, quæ hæretici pro se allegant, loquuntur vel de revelatione assentiæ Christi generaliter in Ecclesia, vel de aliquâ certitudine Morali ex operibus accepta, ut ex Scholasticis etiam ostendit Arriaga Tom. 4. D. 49. de gratiâ à n. 4. qualis certitudo moralis non tollit, aut impedit orationem, Sacramenta, & alia pia opera, ut facit actus fidei, quo quis credit sibi remissa esse peccata, ut mox in sequenti Controvers. dicemus. Videri potest Becanus in Manuali à fol. 429.

CONTROVERS. LV.

DE CERTITUDINE JUSTIFICATIONIS.

Mirè blandiunt sibi hæretici, qualiter essent de peccatis sibi remissis, & insultant Catholicis tanquam de sua justificatione anxie fluctuantibus. Pro rei igitur declaratione supponimus. Certitudinem esse firmitatem quandam, & immutabilitatem veritatis, eamque esse triplicem. 1. est Objectiva, quæ est connexio necessaria terminorum, sive secundum se, ut homo est rationalis, sive ut subsunt principio infallibili, ut canis Tobia movit caudam ex hypothesi, quod Deus revelaverit. 2. Formalis seu Cognitionis, quæ est necessaria veritas actus ex certitudine objecti orta. 3. est Cognoscentis, firma scilicet adhæsiō intellectus alicui objecto. Porro quædam certitudo est evidens, earum scilicet rerum, quæ aliquo modo videntur, ut principia prima rerum, conclusiones deductæ, res sensibus corporis perceptæ, quæ ultima etiam dicitur certitudo experientiæ; non esse autem certitudinem idem formaliter cum evidentiâ constat ex separatione harum proprietatum; etenim in actu fidei divinæ reperitur summa certitudo cum obscuritate veritatis, quantumvis cum evidentiâ credibilitatis. Demum objecti & cognitionis solet triplex assignari certitudo. Nimirum. 1. Moralis, quæ habetur ex motivis absolute quidem fallibilibus, moraliter tamen infallibilibus. 2. Physica, quæ naturaliter est infallibilis, miraculo tamen fallere potest, sicut ignis in fornace Babilonica non ussit tres pueros, licet absque miraculo ex naturâ suâ id fecisset. 3. Metaphysica, quæ habetur ex objecto, quod nec divinitus aliter esse potest, ut certitudo de homine, quod sit rationalis &c.

his suppositis.